

Ministerie van Justitie

Directoraat-Generaal Rechtshandhaving

Bureau Juridische en Beleidsondersteunende Aangelegenheden

Postadres: Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Telefoon (070) 3 70 79 11
Fax (070) 3 70 79 25
www.justitie.nl

Datum	20 september 2005
Ons kenmerk	5371935/505
Uw kenmerk	2040519540/2040519550/2040519560
Onderwerp	Antwoorden op Kamervragen inzake de zaak Khan

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

In antwoord op uw brieven van 10 augustus en 11 augustus jl., met de in het briefhoofd vermelde kenmerken, bericht ik u, mede namens mijn ambtgenoten van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken, Buitenlandse Zaken en Algemene Zaken, dat de vragen van de leden Van Gent, Van Velzen en Koenders over de zaak Khan worden beantwoord, zoals aangegeven in de bijlagen bij deze brief.

De Minister van Justitie,

Antwoorden van de minister van Justitie, mede namens de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken, Buitenlandse Zaken en Algemene Zaken op vragen van het lid Van Gent (GroenLinks) aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de zaak Khan. (Ingezonden 10 augustus 2005, nr. 2040519540)

Vraag 1

Hebt u kennisgenomen van de verklaring van oud-premier Lubbers in het radioprogramma Argos over de Pakistaanse atoomspion Abdul Khan? 1)

Antwoord vraag 1:

Ja.

Vraag 2

Kunt u de uitspraken van de heer Lubbers bevestigen over het verzoek van de CIA om Abdul Khan te laten gaan? Zo neen, twijfelt u aan de woorden van de oud-premier?

Vraag 3

Hoe duidt u het verzoek om Abdul Khan te laten gaan? Waarom heeft Nederland hier gehoor aan gegeven?

Vraag 4

Is het in uw ogen een terecht besluit geweest de atoomspion te laten gaan met de bij Urenco gestolen kennis? Welke afweging heeft de toenmalige regering gemaakt om aan dit verzoek gehoor te geven?

Vraag 5

Is het gebruikelijk om aan dit soort verzoeken van de CIA gehoor te geven?

Antwoorden 2 tot en met 5:

Ook na (herhaald) archiefonderzoek bij de ministeries van Justitie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken, Buitenlandse Zaken en Algemene Zaken is van een rol van de Amerikaanse Inlichtingendienst CIA in de besluitvorming inzake strafrechtelijk optreden tegen de heer Khan niet gebleken. De heer Lubbers heeft in dit verband overigens geen stellige uitspraken gedaan en uit het radioprogramma blijkt dat andere direct betrokkenen geen herinneringen hebben aan een mogelijke rol van de CIA in de zaak Khan.

- 1) Radio 1, VPRO Argos, 9 augustus jl.

Antwoorden van de minister van Justitie, mede namens de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken, Buitenlandse

Zaken en Algemene Zaken op vragen van het lid Van Velzen (SP) over de zaak Khan. (Ingezonden 10 augustus 2005, nr. 2040519550)

Vraag 1.

Hoe verhouden de uitspraken van de heer Lubbers zich tot de antwoorden van de minister van Justitie op mijn eerdere Kamervragen over deze zaak? 1)

Vraag 2.

Is inmiddels uit verdergaand dossieronderzoek gebleken dat er sprake was van inmenging van de Amerikaanse Central Intelligence Agency (CIA) in de zaak Khan in de jaren 70, de jaren 80 en in het bijzonder in 1986 en 1988? Zo neen, hoe is dat te rijmen met de uitspraken van voormalig premier Lubbers dat dergelijke inmenging wel degelijk aan de orde was? Zo ja, waar bestond deze inmenging uit?

Antwoorden 1 en 2.:

Voor het antwoord op deze vragen wordt verwezen naar het antwoord op de vragen van het lid van Gent over de zaak Khan (ingezonden op 10 augustus 2005, kenmerk 2040519540).

Vraag 3

Bent u van mening dat Khan alsnog gearresteerd en zou moeten worden vervolgd?

Antwoord 3:

Het is niet mogelijk de heer Khan alsnog strafrechtelijk te vervolgen. De strafzaak tegen Khan is reeds in 1986 gesloten. Gelet op de periode (1976-1977) waarin de feiten zijn gepleegd, waarvoor hij destijds is vervolgd, is bovendien het recht tot strafvervolgning verjaard.

Toelichting: deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Van Gent (GroenLinks), vraagnummer 2040519540, ingezonden 10 augustus 2005.

1) Aanhangsel-Handelingen nr. 922, vergaderjaar 2004-2005

Antwoorden van de minister van Justitie, mede namens de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken, Buitenlandse Zaken en Algemene Zaken op vragen van het lid Koenders (PvdA) over de affaire-Khan en de uitspraken van oud-premier Lubbers. (Ingezonden 11 augustus 2005, nr. 2040519560)

Vraag 1

Hoe beoordeelt u de uitlatingen van oud-premier Lubbers in het Programma Argos 1) dat de CIA arrestatie van de Pakistaanse atoomspion heeft tegengehouden? Hoe verhoudt zich dit tot de beantwoording van eerdere Kamervragen en Kamerbrieven inzake de affaire-Khan? 2) Zijn deze vragen correct en zo volledig mogelijk beantwoord terwijl nu het tegendeel het geval lijkt te zijn? Hoe heeft oud-premier Lubbers de informatie over deze zaak overgedragen aan andere bewindslieden en vervolgekabinetten?

Antwoord 1:

Voor het antwoord op deze vragen wordt verwezen naar het antwoord op de vragen van het lid Van Gent over de zaak Khan (ingezonden op 10 augustus 2005, kenmerk 2040819540).

Vraag 2

Op welke momenten en op welke wijze heeft de CIA met Nederlandse autoriteiten en inlichtingendiensten in contact gestaan over de affaire-Khan? Zijn er ministeriële werkgroepen geweest die zich gedurende de diverse kabinetten met de zaak Khan hebben beziggehouden? Is er daarbij gesproken over uitlevering of vervolging? Wat is daarbij het oordeel geweest van de regeringen van bondgenoten als het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten? Heeft de Nederlandse regering die beide regeringen geconsulteerd en doet zij dat nog steeds?

Antwoord 2:

Noch uit het archiefonderzoek dat begin dit jaar heeft plaatsgevonden bij de betrokken ministeries, noch uit het herhaald onderzoek dat heeft plaatsgevonden na de uitlatingen van de heer Lubbers is gebleken dat de Amerikaanse inlichtingendienst CIA de Nederlandse autoriteiten heeft proberen te beïnvloeden in de besluitvorming inzake de vervolging van de heer Khan.

Zoals is aangegeven bij de beantwoording van de vragen van het lid Karimi over 4-M ultracentrifugetechnologie (Kamerstukken II, 2004-2005, Aanhangsel van de Handelingen, nr. 1127) is door de ambtelijke werkgroep Bos een rapport opgesteld. Het rapport is bij brief van 29 februari 1980 (Kamerstukken II, 1979-1980, 16082, nr. 1) aangeboden aan de voorzitter van de Tweede Kamer. De werkgroep Bos is in de periode na de afronding van het rapport vele malen bijeen geweest en heeft aan de betrokken bewindspersonen adviezen uitgebracht met betrekking tot de zaak Khan.

Vraag 3

Is er overwogen om Khan na 1985 opnieuw te berechten of een onderzoek in te stellen? Zo neen, waarom niet? Welke exacte overwegingen speelden daarbij een rol? Is het opportuniteitsbeginsel toen terecht gehanteerd? Of was er druk vanuit de CIA en/of de Amerikaanse regering? Is het waar dat hierover onenigheid bestond in het kabinet? Zo ja, welke onenigheid en op grond van welke argumenten? Waarom kon Khan in 1992 naar Nederland terugkeren?

Antwoorden 3 en 8:

De heer Khan is bij vonnis van de Amsterdamse rechtbank van 14 november 1983 bij verstek veroordeeld tot een gevangenisstraf van vier jaren wegens het meermalen in de

jaren 1976 en 1977 verrichten van enige handeling, ondernomen met het oogmerk om, zonder daartoe gerechtigd te zijn, de beschikking te krijgen over enig gegeven, waarvan de geheimhouding door het belang van de Staat of van zijn bondgenoten wordt geboden¹. Bij arrest van 28 maart 1985 heeft het gerechtshof te Amsterdam geoordeeld dat het vonnis van de rechtbank wegens een procedureel gebrek bij de betekening van de inleidende dagvaarding niet in stand kon blijven. Het gerechtshof heeft het vonnis in hoger beroep vernietigd. In de periode na dit arrest heeft rijp en zorgvuldig beraad plaats gevonden over de vraag of al dan niet de vervolging van de heer Khan moest worden doorgezet door hem wederom te dagvaarden om zich voor voornoemde feiten wederom voor de rechtbank te Amsterdam te verantwoorden.

De strafrechtelijke vervolging van de heer Khan had van meet af aan te maken met juridische complicaties en vond plaats in een (internationale en nationale) politiek-bestuurlijke context. Van druk vanuit de CIA en/of de Amerikaanse regering op de totstandkoming van vervolgingsbeslissing is overigens, zoals ook blijkt uit het antwoord op vraag 2, niet gebleken.

Gezien de aard van de zaak is de beslissing omtrent een hernieuwde vervolging destijds besproken tussen de betrokken bewindslieden. In het algemeen worden in het kader van eenheid van regeringsbeleid geen mededelingen gedaan over opvattingen van individuele bewindslieden Dit is ook in deze zaak het geval.

Bij de beslissing om indertijd van een nieuwe dagvaarding en daarmee verdere strafvervolging af te zien heeft een aantal overwegingen een rol gespeeld. De belangrijkste overweging daarbij was dat de uitspraak van het gerechtshof niet de gronden aantast waarop de veroordeling had plaats gehad en dat een nieuwe, zeer tijdrovende procedure tot niet meer zou kunnen leiden dan een bevestiging van de eerdere veroordeling. Daarbij zou -zo was de inschatting op dat moment- een uiteindelijke onherroepelijke veroordeling niet kunnen worden tenuitvoergelegd. Immers, het werd hoogst onwaarschijnlijk geacht dat de heer Khan zich vrijwillig naar Nederland zou begeven voor zijn berechting of tenuitvoerlegging van een veroordeling. Een uitlevering door Pakistan werd op grond van het internationale uitleveringsrecht eveneens uitgesloten. Daarnaast is een aantal andere niet te verwaarlozen procesrisico's onder ogen gezien, zoals de mogelijke schending van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM) in verband met overschrijding van de redelijke termijn en de omstandigheid dat de heer Khan eerst op de hoogte is geraakt van de tegen hem ingebrachte beschuldiging door het vonnis van de rechtbank, het (wederom) niet kunnen voldoen aan de betekeningvoorschriften uit het Wetboek van Strafvordering, mogelijke schending van de beginselen van een behoorlijke procesorde en mogelijke bewijsproblemen met betrekking tot het geheime karakter van de documenten waar de heer Khan de beschikking over wenste te krijgen.

Zoals uit het voorgaande blijkt is aan de beslissing om de zaak niet opnieuw aan te brengen bij de rechtbank rijp en zorgvuldig beraad voorafgegaan. Ik acht deze beslissing niet onverantwoord.

Aan de heer Khan is in 1992 op humanitaire gronden een visum voor Nederland verleend.

Vraag 4

---

¹ NJ 1984, 282.

Kunt u opnieuw en gedetailleerd ingaan op het bericht uit de New York Times van 26 december 2004 genaamd “As Nuclear Secrets Emerge”?

Antwoord 4:

In het artikel wordt gewag gemaakt van de omstandigheid dat twee keer, te weten eind jaren zeventig en in de jaren tachtig, de CIA Nederlandse autoriteiten zou hebben overgehaald niet tot arrestatie van de heer Khan over te gaan omdat ze -kort gezegd- zijn handel en wandel in de gaten wilden houden. Zoals ook uit mijn antwoord op vraag 2 blijkt is hiervan uit het archiefonderzoek niet gebleken. Overigens is uit voornoemd onderzoek wel gebleken dat het OM in 1985 aan het gerechtshof te Amsterdam heeft verzocht een bevel tot gevangenneming van de heer Khan af te geven. Het gerechtshof heeft deze vordering op 28 maart 1985 afgewezen aangezien er geen nieuwe ernstige bezwaren tegen hem waren gerezen.

Vraag 5

Was de Nederlandse overheid inderdaad in 1975 al op de hoogte van de risico's die Khan opleverde voor proliferatie? Zo ja, wat is vanaf dat moment dan met die informatie gedaan?

Antwoord 5:

Zoals uit het aan de Tweede Kamer toegezonden rapport in de zaak Khan (Kamerstukken II, 1979-1980, 16082, nr 2., blz. 10 en 19) blijkt, is de heer Khan na enkele -vrijwel gelijktijdige- incidenten in het najaar van 1975 uit het UC-circuit verwijderd. Uit geen van de incidenten kon echter een directe koppeling worden afgeleid met eventueel door hem gepleegde inlichtingenactiviteiten.

Vraag 6

Hoe beoordeelde de Nederlandse regering de (on)wenselijkheid van Pakistan als atoommacht in het licht van de Koude Oorlog? Volgde men hierbij de lijn van Washington?

Antwoord 6:

Traditioneel voert Nederland een beleid dat beoogt de verspreiding van massavernietigingswapens tegen te gaan. Sinds 1969 is Nederland partij bij het Non-Proliferatie Verdrag en heeft bij herhaling de landen die niet zijn aangesloten bij het verdrag opgeroepen dat wel te doen. Daarnaast is Nederland actief lid van de exportcontroleregimes die beogen de verspreiding van massavernietigingswapens en hun overbrengingsmiddelen tegen te gaan, zoals de Nuclear Suppliers Group, het Zangger Committee, de Australia Group en het Missile technology Control Regime. Ook ondersteunt Nederland het proliferation Security Initiative en VN Veiligheidsraadresolutie 1540. Ook de Verenigde Staten zijn al sinds 1970 partij bij het Non-Proliferatie Verdrag. In het Nederlandse standpunt is na het einde van de Koude Oorlog geen verandering gekomen en dit beleid geldt tot op de dag van vandaag.

Vraag 7

Wat is de stand van zaken in het lopende, uiterst kritische en actuele onderzoek naar de zaak Khan en de rol van deze zaak in de huidige problemen ten aanzien van proliferatie in Noord-Korea en Iran en eventuele terroristische netwerken? In

hoeverre kan de geheime informatie uit de jaren 70 en 80 en de rol van de CIA daarbij dienstig zijn? Hoe beoordeelt u de Nederlandse verantwoordelijkheid daarbij?

Antwoord 7:

Nederland betreurt ten eerste dat via het zogenoemde Khan-netwerk proliferatie-gevoelige informatie en materialen zijn verspreid. Er zijn geen aanwijzingen dat via dit netwerk ook niet-staatelijke groepen hierover de beschikking zouden hebben gekregen. Sedert de onthullingen omtrent het ondergrondse netwerk van proliferatie is geregeld overlegd met het IAEA, waarbij het agentschap op de hoogte is gesteld van alle relevante informatie waarover de Nederlandse regering beschikt. Uw Kamer wordt hierover via de geëigende kanalen geïnformeerd. Ook in deze zaak neemt Nederland zijn verantwoordelijkheid als lid van de internationale gemeenschap en partij bij het Non-Proliferatie Verdrag.

Vraag 8

Hoe kijkt u achteraf de niet verdere vervolging van Khan en wat is uw politieke oordeel daarover?

Antwoord 8:

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het antwoord op vraag 3.

Vraag 9

Is het niet zinnig beslissingen als deze, die direct verband houden met proliferatie, aanhangig te maken bij de IAEA en hun oordeel bij de besluitvorming te betrekken?

Antwoord 9:

Een besluit om al dan niet tot strafrechtelijke vervolging over te gaan behoort tot de competentie van de nationale autoriteiten, te weten het openbaar ministerie. Vanzelfsprekend houdt het openbaar ministerie bij vervolgingsbeslissingen rekening met alle feiten en omstandigheden die in de concrete zaak van belang zijn.

- 1) Radio 1, 9 augustus jl.
- 2) Aanhangsel-Handelingen nr. 922, vergaderjaar 2004-2005

Toelichting: deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Van Gent (GroenLinks), vraagnummer 2040519540 en van het lid Van Velzen (SP), vraagnummer 2040519550, beiden ingezonden 10 augustus 2005.

Ministerie van Justitie

Directoraat-Generaal Rechtshandhaving

Bureau Juridische en Beleidsondersteunende Aangelegenheden

Postadres: Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Telefoon (070) 3 70 79 11
Fax (070) 3 70 79 25
www.justitie.nl

Datum	20 september 2005
Ons kenmerk	5371935/505
Uw kenmerk	2040519540/2040519550/2040519560
Onderwerp	Antwoorden op Kamervragen inzake de zaak Khan

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

In antwoord op uw brieven van 10 augustus en 11 augustus jl., met de in het briefhoofd vermelde kenmerken, bericht ik u, mede namens mijn ambtgenoten van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken, Buitenlandse Zaken en Algemene Zaken, dat de vragen van de leden Van Gent, Van Velzen en Koenders over de zaak Khan worden beantwoord, zoals aangegeven in de bijlagen bij deze brief.

De Minister van Justitie,

Antwoorden van de minister van Justitie, mede namens de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken, Buitenlandse Zaken en Algemene Zaken op vragen van het lid Van Gent (GroenLinks) aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de zaak Khan. (Ingezonden 10 augustus 2005, nr. 2040519540)

Vraag 1

Hebt u kennisgenomen van de verklaring van oud-premier Lubbers in het radioprogramma Argos over de Pakistaanse atoomspion Abdul Khan? 1)

Antwoord vraag 1:

Ja.

Vraag 2

Kunt u de uitspraken van de heer Lubbers bevestigen over het verzoek van de CIA om Abdul Khan te laten gaan? Zo neen, twijfelt u aan de woorden van de oud-premier?

Vraag 3

Hoe duidt u het verzoek om Abdul Khan te laten gaan? Waarom heeft Nederland hier gehoor aan gegeven?

Vraag 4

Is het in uw ogen een terecht besluit geweest de atoomspion te laten gaan met de bij Urenco gestolen kennis? Welke afweging heeft de toenmalige regering gemaakt om aan dit verzoek gehoor te geven?

Vraag 5

Is het gebruikelijk om aan dit soort verzoeken van de CIA gehoor te geven?

Antwoorden 2 tot en met 5:

Ook na (herhaald) archiefonderzoek bij de ministeries van Justitie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken, Buitenlandse Zaken en Algemene Zaken is van een rol van de Amerikaanse Inlichtingendienst CIA in de besluitvorming inzake strafrechtelijk optreden tegen de heer Khan niet gebleken. De heer Lubbers heeft in dit verband overigens geen stellige uitspraken gedaan en uit het radioprogramma blijkt dat andere direct betrokkenen geen herinneringen hebben aan een mogelijke rol van de CIA in de zaak Khan.

- 1) Radio 1, VPRO Argos, 9 augustus jl.

Antwoorden van de minister van Justitie, mede namens de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken, Buitenlandse

Zaken en Algemene Zaken op vragen van het lid Van Velzen (SP) over de zaak Khan. (Ingezonden 10 augustus 2005, nr. 2040519550)

Vraag 1.

Hoe verhouden de uitspraken van de heer Lubbers zich tot de antwoorden van de minister van Justitie op mijn eerdere Kamervragen over deze zaak? 1)

Vraag 2.

Is inmiddels uit verdergaand dossieronderzoek gebleken dat er sprake was van inmenging van de Amerikaanse Central Intelligence Agency (CIA) in de zaak Khan in de jaren 70, de jaren 80 en in het bijzonder in 1986 en 1988? Zo neen, hoe is dat te rijmen met de uitspraken van voormalig premier Lubbers dat dergelijke inmenging wel degelijk aan de orde was? Zo ja, waar bestond deze inmenging uit?

Antwoorden 1 en 2.:

Voor het antwoord op deze vragen wordt verwezen naar het antwoord op de vragen van het lid van Gent over de zaak Khan (ingezonden op 10 augustus 2005, kenmerk 2040519540).

Vraag 3

Bent u van mening dat Khan alsnog gearresteerd en zou moeten worden vervolgd?

Antwoord 3:

Het is niet mogelijk de heer Khan alsnog strafrechtelijk te vervolgen. De strafzaak tegen Khan is reeds in 1986 gesloten. Gelet op de periode (1976-1977) waarin de feiten zijn gepleegd, waarvoor hij destijds is vervolgd, is bovendien het recht tot strafvervolgning verjaard.

Toelichting: deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Van Gent (GroenLinks), vraagnummer 2040519540, ingezonden 10 augustus 2005.

1) Aanhangsel-Handelingen nr. 922, vergaderjaar 2004-2005

Antwoorden van de minister van Justitie, mede namens de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken, Buitenlandse Zaken en Algemene Zaken op vragen van het lid Koenders (PvdA) over de affaire-Khan en de uitspraken van oud-premier Lubbers. (Ingezonden 11 augustus 2005, nr. 2040519560)

Vraag 1

Hoe beoordeelt u de uitlatingen van oud-premier Lubbers in het Programma Argos 1) dat de CIA arrestatie van de Pakistaanse atoomspion heeft tegengehouden? Hoe verhoudt zich dit tot de beantwoording van eerdere Kamervragen en Kamerbrieven inzake de affaire-Khan? 2) Zijn deze vragen correct en zo volledig mogelijk beantwoord terwijl nu het tegendeel het geval lijkt te zijn? Hoe heeft oud-premier Lubbers de informatie over deze zaak overgedragen aan andere bewindslieden en vervolgekabinetten?

Antwoord 1:

Voor het antwoord op deze vragen wordt verwezen naar het antwoord op de vragen van het lid Van Gent over de zaak Khan (ingezonden op 10 augustus 2005, kenmerk 2040819540).

Vraag 2

Op welke momenten en op welke wijze heeft de CIA met Nederlandse autoriteiten en inlichtingendiensten in contact gestaan over de affaire-Khan? Zijn er ministeriële werkgroepen geweest die zich gedurende de diverse kabinetten met de zaak Khan hebben beziggehouden? Is er daarbij gesproken over uitlevering of vervolging? Wat is daarbij het oordeel geweest van de regeringen van bondgenoten als het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten? Heeft de Nederlandse regering die beide regeringen geconsulteerd en doet zij dat nog steeds?

Antwoord 2:

Noch uit het archiefonderzoek dat begin dit jaar heeft plaatsgevonden bij de betrokken ministeries, noch uit het herhaald onderzoek dat heeft plaatsgevonden na de uitlatingen van de heer Lubbers is gebleken dat de Amerikaanse inlichtingendienst CIA de Nederlandse autoriteiten heeft proberen te beïnvloeden in de besluitvorming inzake de vervolging van de heer Khan.

Zoals is aangegeven bij de beantwoording van de vragen van het lid Karimi over 4-M ultracentrifugetechnologie (Kamerstukken II, 2004-2005, Aanhangsel van de Handelingen, nr. 1127) is door de ambtelijke werkgroep Bos een rapport opgesteld. Het rapport is bij brief van 29 februari 1980 (Kamerstukken II, 1979-1980, 16082, nr. 1) aangeboden aan de voorzitter van de Tweede Kamer. De werkgroep Bos is in de periode na de afronding van het rapport vele malen bijeen geweest en heeft aan de betrokken bewindspersonen adviezen uitgebracht met betrekking tot de zaak Khan.

Vraag 3

Is er overwogen om Khan na 1985 opnieuw te berechten of een onderzoek in te stellen? Zo neen, waarom niet? Welke exacte overwegingen speelden daarbij een rol? Is het opportuniteitsbeginsel toen terecht gehanteerd? Of was er druk vanuit de CIA en/of de Amerikaanse regering? Is het waar dat hierover onenigheid bestond in het kabinet? Zo ja, welke onenigheid en op grond van welke argumenten? Waarom kon Khan in 1992 naar Nederland terugkeren?

Antwoorden 3 en 8:

De heer Khan is bij vonnis van de Amsterdamse rechtbank van 14 november 1983 bij verstek veroordeeld tot een gevangenisstraf van vier jaren wegens het meermalen in de

jaren 1976 en 1977 verrichten van enige handeling, ondernomen met het oogmerk om, zonder daartoe gerechtigd te zijn, de beschikking te krijgen over enig gegeven, waarvan de geheimhouding door het belang van de Staat of van zijn bondgenoten wordt geboden¹. Bij arrest van 28 maart 1985 heeft het gerechtshof te Amsterdam geoordeeld dat het vonnis van de rechtbank wegens een procedureel gebrek bij de betekening van de inleidende dagvaarding niet in stand kon blijven. Het gerechtshof heeft het vonnis in hoger beroep vernietigd. In de periode na dit arrest heeft rijp en zorgvuldig beraad plaats gevonden over de vraag of al dan niet de vervolging van de heer Khan moest worden doorgezet door hem wederom te dagvaarden om zich voor voornoemde feiten wederom voor de rechtbank te Amsterdam te verantwoorden.

De strafrechtelijke vervolging van de heer Khan had van meet af aan te maken met juridische complicaties en vond plaats in een (internationale en nationale) politiek-bestuurlijke context. Van druk vanuit de CIA en/of de Amerikaanse regering op de totstandkoming van vervolgingsbeslissing is overigens, zoals ook blijkt uit het antwoord op vraag 2, niet gebleken.

Gezien de aard van de zaak is de beslissing omtrent een hernieuwde vervolging destijds besproken tussen de betrokken bewindslieden. In het algemeen worden in het kader van eenheid van regeringsbeleid geen mededelingen gedaan over opvattingen van individuele bewindslieden Dit is ook in deze zaak het geval.

Bij de beslissing om indertijd van een nieuwe dagvaarding en daarmee verdere strafvervolging af te zien heeft een aantal overwegingen een rol gespeeld. De belangrijkste overweging daarbij was dat de uitspraak van het gerechtshof niet de gronden aantast waarop de veroordeling had plaats gehad en dat een nieuwe, zeer tijdrovende procedure tot niet meer zou kunnen leiden dan een bevestiging van de eerdere veroordeling. Daarbij zou -zo was de inschatting op dat moment- een uiteindelijke onherroepelijke veroordeling niet kunnen worden tenuitvoergelegd. Immers, het werd hoogst onwaarschijnlijk geacht dat de heer Khan zich vrijwillig naar Nederland zou begeven voor zijn berechting of tenuitvoerlegging van een veroordeling. Een uitlevering door Pakistan werd op grond van het internationale uitleveringsrecht eveneens uitgesloten. Daarnaast is een aantal andere niet te verwaarlozen procesrisico's onder ogen gezien, zoals de mogelijke schending van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM) in verband met overschrijding van de redelijke termijn en de omstandigheid dat de heer Khan eerst op de hoogte is geraakt van de tegen hem ingebrachte beschuldiging door het vonnis van de rechtbank, het (wederom) niet kunnen voldoen aan de betekeningvoorschriften uit het Wetboek van Strafvordering, mogelijke schending van de beginselen van een behoorlijke procesorde en mogelijke bewijsproblemen met betrekking tot het geheime karakter van de documenten waar de heer Khan de beschikking over wenste te krijgen.

Zoals uit het voorgaande blijkt is aan de beslissing om de zaak niet opnieuw aan te brengen bij de rechtbank rijp en zorgvuldig beraad voorafgegaan. Ik acht deze beslissing niet onverantwoord.

Aan de heer Khan is in 1992 op humanitaire gronden een visum voor Nederland verleend.

Vraag 4

---

¹ NJ 1984, 282.

Kunt u opnieuw en gedetailleerd ingaan op het bericht uit de New York Times van 26 december 2004 genaamd “As Nuclear Secrets Emerge”?

Antwoord 4:

In het artikel wordt gewag gemaakt van de omstandigheid dat twee keer, te weten eind jaren zeventig en in de jaren tachtig, de CIA Nederlandse autoriteiten zou hebben overgehaald niet tot arrestatie van de heer Khan over te gaan omdat ze -kort gezegd- zijn handel en wandel in de gaten wilden houden. Zoals ook uit mijn antwoord op vraag 2 blijkt is hiervan uit het archiefonderzoek niet gebleken. Overigens is uit voornoemd onderzoek wel gebleken dat het OM in 1985 aan het gerechtshof te Amsterdam heeft verzocht een bevel tot gevangenneming van de heer Khan af te geven. Het gerechtshof heeft deze vordering op 28 maart 1985 afgewezen aangezien er geen nieuwe ernstige bezwaren tegen hem waren gerezen.

Vraag 5

Was de Nederlandse overheid inderdaad in 1975 al op de hoogte van de risico's die Khan opleverde voor proliferatie? Zo ja, wat is vanaf dat moment dan met die informatie gedaan?

Antwoord 5:

Zoals uit het aan de Tweede Kamer toegezonden rapport in de zaak Khan (Kamerstukken II, 1979-1980, 16082, nr 2., blz. 10 en 19) blijkt, is de heer Khan na enkele -vrijwel gelijktijdige- incidenten in het najaar van 1975 uit het UC-circuit verwijderd. Uit geen van de incidenten kon echter een directe koppeling worden afgeleid met eventueel door hem gepleegde inlichtingenactiviteiten.

Vraag 6

Hoe beoordeelde de Nederlandse regering de (on)wenselijkheid van Pakistan als atoommacht in het licht van de Koude Oorlog? Volgde men hierbij de lijn van Washington?

Antwoord 6:

Traditioneel voert Nederland een beleid dat beoogt de verspreiding van massavernietigingswapens tegen te gaan. Sinds 1969 is Nederland partij bij het Non-Proliferatie Verdrag en heeft bij herhaling de landen die niet zijn aangesloten bij het verdrag opgeroepen dat wel te doen. Daarnaast is Nederland actief lid van de exportcontroleregimes die beogen de verspreiding van massavernietigingswapens en hun overbrengingsmiddelen tegen te gaan, zoals de Nuclear Suppliers Group, het Zangger Committee, de Australia Group en het Missile technology Control Regime. Ook ondersteunt Nederland het proliferation Security Initiative en VN Veiligheidsraadresolutie 1540. Ook de Verenigde Staten zijn al sinds 1970 partij bij het Non-Proliferatie Verdrag. In het Nederlandse standpunt is na het einde van de Koude Oorlog geen verandering gekomen en dit beleid geldt tot op de dag van vandaag.

Vraag 7

Wat is de stand van zaken in het lopende, uiterst kritische en actuele onderzoek naar de zaak Khan en de rol van deze zaak in de huidige problemen ten aanzien van proliferatie in Noord-Korea en Iran en eventuele terroristische netwerken? In

hoeverre kan de geheime informatie uit de jaren 70 en 80 en de rol van de CIA daarbij dienstig zijn? Hoe beoordeelt u de Nederlandse verantwoordelijkheid daarbij?

Antwoord 7:

Nederland betreurt ten eerste dat via het zogenoemde Khan-netwerk proliferatie-gevoelige informatie en materialen zijn verspreid. Er zijn geen aanwijzingen dat via dit netwerk ook niet-staatelijke groepen hierover de beschikking zouden hebben gekregen. Sedert de onthullingen omtrent het ondergrondse netwerk van proliferatie is geregeld overlegd met het IAEA, waarbij het agentschap op de hoogte is gesteld van alle relevante informatie waarover de Nederlandse regering beschikt. Uw Kamer wordt hierover via de geëigende kanalen geïnformeerd. Ook in deze zaak neemt Nederland zijn verantwoordelijkheid als lid van de internationale gemeenschap en partij bij het Non-Proliferatie Verdrag.

Vraag 8

Hoe kijkt u achteraf de niet verdere vervolging van Khan en wat is uw politieke oordeel daarover?

Antwoord 8:

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het antwoord op vraag 3.

Vraag 9

Is het niet zinnig beslissingen als deze, die direct verband houden met proliferatie, aanhangig te maken bij de IAEA en hun oordeel bij de besluitvorming te betrekken?

Antwoord 9:

Een besluit om al dan niet tot strafrechtelijke vervolging over te gaan behoort tot de competentie van de nationale autoriteiten, te weten het openbaar ministerie. Vanzelfsprekend houdt het openbaar ministerie bij vervolgingsbeslissingen rekening met alle feiten en omstandigheden die in de concrete zaak van belang zijn.

- 1) Radio 1, 9 augustus jl.
- 2) Aangangsels-Handelingen nr. 922, vergaderjaar 2004-2005

Toelichting: deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Van Gent (GroenLinks), vraagnummer 2040519540 en van het lid Van Velzen (SP), vraagnummer 2040519550, beiden ingezonden 10 augustus 2005.